

Ніколаєнко О.В.,

Ушата Т.О.,

Лашук Н.М.

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ЗАСТОСУВАННЯ ГРАМАТИКО-ПЕРЕКЛАДНОГО МЕТОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

Сучасному професійному середовищу особливо в Україні гостро не вистачає спеціалістів різних галузей господарства, які володіють однією або двома іноземними мовами. Мешканці більшості прогресивних країн світу в більшості володіють декількома мовами, не дивлячись на те, що в майбутньому ці знання можуть і не застосовуватися з професійною метою.

Той, хто працює в контексті інституційного викладання, працює на базі підручника та / або робочої навчальної програми, що є втіленням певного набору принципів, що в нашому розумінні є втіленням методу. Таким чином, здобувачі вищої освіти навчаються за подібним набором принципів, використовуючи методи та процедури, пов'язані з певним методом чи підходом. Сьогодні є ймовірність того, що ці методи будуть узгоджуватися з тим, що ми називаємо комунікативним викладанням мови. Але загальновизнано, що жоден метод не буде дієвим для всіх відомих контекстів. Здавалось, що виникнення комунікативного підходу до вивчення іноземних мов віршувало всі проблеми [2, р. 16]. Але саме застосування комунікативної методики викладання мови критикували за її невідповідність деяким незахідним освітнім традиціям. Наприклад, основними опонентами були ті, що цінують точність надмірно, або навчання правилам та запам'ятовування за більш досвідчені підходи до навчання. Під методом прийнято розуміти певну систему, напрямок в навчанні, стратегію, яка не лише спрямована на реалізацію мети опанувати іноземними мовами, а й пропанує шляхи та засоби досягнення

цієї мети. За всю історію людства було розроблено велику кількість навчальних методик. Спочатку всі способи навчання іноземним мовам були запозичені з програм розроблених для навчання так званим «мертвим мовам» таким, як латині та грецькій мовам, в рамках яких практично весь навчальний процес обмежувався читанням та перекладом. Саме такий метод набув популярності в кінці XVIII століття та отримав назву «граматико-перекладний метод» або, відомий під назвою «пруський метод». Цей метод зберіг своє панівне становище до Першої світової війни, коли він поступився прямому та натуральному методам. Представниками цього методу були В. Гумбольдт, Д. Гамильтон, Г. Оллендорф, Ж. Жакото, Ш. Туссен та інші. Популярність методу пояснювали, з одного боку, через його відповідність освітнім цілям, які ставились перед студентами того часу, а з іншого боку, через традиції, унаслідок від методик викладання латини в епоху Відродження.

Метою вивчення іноземної мови протягом довго відрізка часу вважались загальна освіченість, розвиток логічного мислення в результаті перекладу речень та виконання вправ граматичної спрямованості. Загальна освіченість досягалась через опанування загальною структурою мови, а логічне мислення формувалось завдяки вивченню граматики. Класичним прикладом застосування граматико-перекладного методу, що зараз активно використовується, це вправи на перетворення речень активного стану в пасивний та навпаки. Ця вправа ілюструє, що в активному стані речення логічний та граматичний підмет співпадають, а в пасивному стані не співпадають. Основними принципами граматико-перекладного методу були наступні чинники: з метою розвитку логічного мислення в основі курсу була закладена граматична система, на основі якої і визначали відбір навчального матеріалу (лексика, побудова курсу в цілому); основним матеріалом, на основі якого будували процес навчання, читання (речення, тексти) або письмове мовлення; лексика розглядалась як ілюстративний матеріал для вивчення граматики та вивчалась ізольовано, поза контекстом; рушіями процесу логічного мислення визнавались аналіз та синтез, тому багато часу відводили для аналізу тексту з точки зору граматичної

побудови речень, вивченню правил; основним засобом семантизації мовного матеріалу став переклад з рідної мови на іноземну. Основний контроль базувався на визначені рівня володіння граматичним матеріалом, перекладі текстів та ізольованому знанні лексичних одиниць. Не дивлячись на недоліки граматико-перекладного методу, серед переваг дослідники відмічають наступне: 1) граматику вивчалась в контексті, 2) використовувалась рідна мова як засіб семантизації, пояснення, аналізу та синтезу, що допомагало визначити рівень сформованих компетентностей, 3) використовувались аналіз, порівняння, співставлення, що сприяло розвитку критичного та логічного мислення, 4) фразеологія давалась легко, так як не давали визначення слів, а зразу переклад, 5) оволодіння знаннями про систему мови, 6) засвоєння граматики на достатньому рівні. Сьогодні у викладанні іноземних мов широко використовуються типові вправи та техніки, які є надбаннями граматико-перекладного методу: 1) переклад з іноземної мови на рідну, 2) питання-відповіді, 3) знайти антоніми/синоніми, 4) відповідність між словами рідної мови та їхніми еквівалентами в іноземній мові, 5) дедуктивне застосування правил (спочатку його демонстрація, вивчення, а потім застосування – PPP (presentation-practice-production)), 6) заповнення пропусків в реченнях, 7) вивчення лексичних одиниць, граматичних правил, 8) складання речень із слів (jumbled sentences), 9) твори або есе. Як і в історії, так і в методиці викладання іноземних мов, все розвивається за спіраллю. Все нове – це добре забуте старе, але удосконалене, адаптоване до вимог часу та нових реалій.

Література:

1. Hadinata Purwarno. The Grammar Translation Method. URL: http://purwarno-linguistics.blogspot.com/2006/01/grammar-translation-method_13.html (дата звернення: 20.08.2021)
2. Kerr, P. Translation and Own- language Activities. Cambridge University Press, 2014. p. 165